МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДЕБЮТ

Збірник тез

доповідей студентів
факультету іноземних мов

Київ – 2027

Тібейкін Денис,
3 курс, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
освітня програма «Філологія. Англійська мова та література. Перекладознавчі студії»
Маріупольський державний університет

МОТИВ НЕДОСЯЖНОГО ДОМУ В ПОВІСТІ ДЖОНА СТЕЙНБЕКА «ПРО МИШЕЙ І ЛЮДЕЙ»: «АМЕРИКАНСЬКА МРІЯ», САМОТНІСТЬ І СОЦІАЛЬНЕ ВІДЧУЖЕННЯ

Для головних героїв «Про мишей і людей» маленька ферма означає значно більше, ніж земля. Це власний дім: матеріальна незалежність, безпека, гідність, свобода й відчуття, що ти частина спільноти. Таку вагу мрія здобуває на тлі Великої депресії, яку показує Джон Стейнбек. Його наймані робітники переходять з ранчо на ранчо за заробітком, не мають свого житла й не знають, що буде завтра. Звідси теми, на яких, як я бачу, тримається повість: пошук власного місця у світі, потяг до стабільності й подолання самотності.

Героїв Стейнбека сучасний читач розуміє без пояснень: ізоляція, нестабільна робота й неможливість здійснити власні прагнення нікуди не зникли. Тому я хочу подивитися, як у повісті мотив дому, до якого не дістатися, переплітається з «американською мрією», самотністю та соціальним відчуженням. І з’ясувати, яку роль відіграють образи-символи в тому, що автор думає про людину.

Чи гарантує наполеглива праця, що людина піднімається вгору? Е. Агбох вважає, що ні, і вбачає в такому уявленні ілюзію [1]. Про американську мрію в повісті пишуть і інші. Дж. Лан придивляється до предметів, якими Стейнбек показує хиткість становища робітників, соціальну нерівність і розчарування в американському ідеалі [5]. О. Гальчук вивчає художню концепцію людини у Стейнбека й виділяє мотиви відчуження та втрачених мрій, що підсилюють трагізм персонажів [1].

Ленні чекає на кролів, і саме вони робить мрію такою предметною. Разом із Джорджем Мілтоном вони хочуть купити невелику ферму: хатину, кілька акрів, город, худобу, а кроликів доручити Ленні. Це центральна лінія повісті, і сюжетна, і символічна. Герої хочуть працювати на себе, їсти те, що виростили власними руками, і не залежати від примх чужих господарів. Тож дім для них протистоїть безкінечним переїздам, виснажливій праці й невпевненості в завтрашньому дні [2].

Джордж і Ленні хочуть небагато. Розкоші та влади над іншими їм не потрібно. Багатства й гучного успіху, з яких зазвичай складається «американська мрія», теж. Їм потрібен невеликий простір, де вони самі розпоряджатимуться плодами своєї праці й не боятимуться

лишитися без заробітку. Тому ферма означає насамперед незалежність і захищеність. Але світ, у якому бідність, нерівність і залежність від наймачів звужують людині можливості, робить навіть таку скромну мету майже недосяжною.

Більшість робітників у повісті самотні, а Джордж і Ленні мають одне одного, і саме це їх вирізняє. Вони можуть розраховувати на взаємну турботу, а в такому світі це чогось варте. Тримаються вони ще й на одній історії. Джордж знову й знову розповідає про майбутню ферму, а Ленні із захватом повторює подробиці їхнього спільного життя. Це схоже на ритуал, який не дає надії згаснути. Звідси й тісний зв'язок мотиву дому з мотивом дружби: мрія про власний куток живе, бо ними діляться двоє.

Втрата мрії коштує Джорджеві й Ленні значно більше, ніж купівля землі, що не відбулась. Разом із нею руйнується уявлення про спільне майбутнє, а саме воно надавало їхньому життю сенсу. Така ціна пояснюється просто: мрія трималася не лише на грошових підрахунках, а й на зв'язку між двома людьми. Тому вона й крихка. Джозеф Йосуп Кім, який вивчає відкладену каліфорнійську мрію в повісті, звертає увагу ще на одне: навколо спільних прагнень героїв могла б скластися спільнота [4].

Кенді готовий вкласти у мрію Джорджа й Ленні власні заощадження. Старий, без руки, він боїться, що через вік роботодавцям більше не знадобиться, і ферма для нього спосіб убезпечити своє майбутнє. Інша доля в Крукса. Він темношкірий конюх, і через расову дискримінацію його відокремлено від решти працівників, жити йому доводиться окремо. Спершу Крукс не вірить у цю мрію, потім усе ж хоче долучитися до спільного життя. Проте ворожість довкола швидко нагадує йому, наскільки він беззахисний. Так мотив дому, якого не здобути, проступає й у долях другорядних героїв.

Дружина Керлі мріє про кар'єру в кіно, і це перегукується з мрією Джорджа й Ленні про ферму: обидві про бажання вирватися з обставин, що диктують людям життя. Самотня вона з іншої причини. На ранчо довкола неї повно людей, але поговорити по-справжньому немає з ким, а втілити власні прагнення нікуди. Так Стейнбек показує, що соціальне відчуження зачіпає всіх, незалежно від віку, раси, статі чи становища.

Ленні дуже хоче бути ніжним, але не вміє стримувати власну силу. Через це епізоди з мишею й цуценям такі трагічні. Для нього самого кролики означають майбутній спокій, достаток і змогу доглядати за живими істотами. А ті епізоди вже наперед показують, чим закінчиться мрія: коли хочеш захистити й втримати те, що тобі дороге, можна накоїти непоправного. Так наскрізні образи-символи допомагають розкрити мотив недосяжного дому.

Місце, де наприкінці гине Ленні, спершу було для нього прихистком. Таким постає на початку повісті простір долини річки Салінас: майже ідилічний куточок, де герої можуть відпочити від небезпек зовнішнього світу. Джордж велить Ленні повернутися сюди й

сховатися в кущах, якщо той потрапить у халепу. О. Гальчук вважає образ долини двозначним: безпечне, майже райське місце поєднується з трагічною подією, яка руйнує ілюзію прихистку [1]. Тож навіть те, що здавалося захистом від жорстокої реальності, не гарантує порятунку.

Безпечний дім у цій повісті зрештою існує тільки в голові. Коли гине дружина Керлі, Джордж розуміє, що життя, яке вони з Ленні будували, скінчилося. Загрожує жорстока розправа, і він вирішує вбити друга сам. Вчинок трагічний, і однозначно його не оцінити. Але спершу Джордж ще раз розповідає про ферму й кроликів, щоб Ленні востаннє побачив життя, про яке мріяв. Для мотиву дому ця сцена найнапруженіша: затишок живе лише в уяві, а дійсність не лишає йому шансу здійснитися. Так фінал і показує, що спільна мрія недосяжна.

Мати мрію про безпечне життя мало, потрібна ще змога його збудувати. Саме про це, на мою думку, змушує думати повість Джона Стейнбека «Про мишей і людей». Ферма там означає прагнення до незалежності, гідності й місця серед людей. Здійснитися цьому не дають суспільні обмеження, дискримінація й трагічні обставини. Недосяжний дім зв'язує в одне «американську мрію», самотність і соціальне відчуження. Різні обличчя самотності Стейнбек показує через Джорджа, Ленні, Кенді, Крукса та дружину Керлі, а разом із ними й потребу бути зрозумілим.

Література

1. Гальчук О. В. «Потонулі душі» Джона Стейнбека і Галини Пагутяк: «особливі» персонажі в авторській концепції людини. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 329–337. DOI: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.36.56 (дата звернення: 25.10.2026).

2. Стейнбек Дж. *Про мишей і людей* : повість. UABooks. URL: https://uabooks.co.ua/pro-mishej-i-lyudej-17834/ (дата звернення: 25.10.2026).

3. Agboh E. K. Demythologizing the American Dream in John Steinbeck's *Of Mice and Men*. *Uirtus*. 2022. Vol. 2, № 3. P. 58–75. DOI: https://doi.org/10.59384/uirtus.2022.2653 (дата звернення: 25.10.2026).

4. Kim J. Y. A Small Seed of Community Planted in the Midst of the California Dream Deferred in Of Mice and Men. *American Fiction Studies*. 2014. Vol. 21, № 3. P. 207–227. URL: https://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART001930410 (дата звернення: 25.10.2026).

5. Lan J. Through the Lens of Things: Three Dilemmas in John Steinbeck's *Of Mice and Men*. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*. 2024. Vol. 8, № 6. P. 1486–1489. DOI: https://doi.org/10.26855/jhass.2024.06.032 (дата звернення: 25.10.2026).